

УДК 378.091.3:005.336.2]:811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-32>

СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Скрипник Надія Іванівна

кандидат філологічних наук,

завідувач кафедри української філології

КЗ вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

вул. Нагірна, 13, Вінниця, Україна

У статті розглядається соціокультурна компетентність як складова мовної підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. Уточнено розуміння і сутність поняття «компетентнісний підхід», «соціокультурна компетентність», «країнознавча компетенція», «лінгвокраїнознавча компетенція», «соціолінгвістична компетенція», викладено власні погляди на перераховані визначення та перспективи подальших наукових досліджень.

Система сучасної освіти у кожній країні орієнтована на формування у студентів певних компетенцій. Соціокультурна компетентність є важливим фактором соціалізації особистості в суспільстві. Соціокультурні чинники становлення комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх філологів починається за умови стимулювання професійної спрямованості навчання здобувачів освіти у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Головною метою у навчанні мовних дисциплін є формування комунікативної компетентності, яка складається з таких основних компонентів: мовна компетентність – фонетична, граматична, лексична, орфографічна; мовленнєва компетентність – аудіювання, говоріння, читання та письмо; соціокультурна компетентність, яка за В. В. Сафоновою, включає лінгвокраїнознавчу, соціолінгвістичну та культурознавчу компетентності, які забезпечують мовцю можливість орієнтуватися в соціокультурному автентичному середовищі, що дозволить уникнути проблем у міжкультурному спілкуванні [12, 27]. Адже для успішного міжкультурного спілкування недостатньо лише досконало володіти українською мовою, засвоїти набуті мовленнєві уміння і навички, необхідно навчитися користуватися мовою відповідно до умов соціокультурного середовища носіїв цієї мови.

Сьогодні для викладача важливим завданням на заняттях мови є моделювання реальних ситуацій спілкування. Мова йде про необхідність принципового переходу від традиційної освітньої практики до пошуку специфічно нових форм викладання, які лежать в основі компетентнісного підходу.

Згідно Л. Березенської, Н. Сіваєвої вважаємо, що формування соціокультурної компетентності студентів має відбуватися на основі: ретельного відбору адаптованого матеріалу соціокультурного спрямування та автентичних текстів; виконання комунікативних вправ, які сприяють міжкультурній комунікації в типових сферах діяльності; виконання лінгвістичних вправ та завдань з використанням наочності соціокультурного змісту з метою автоматизації навичок та вмінь; використання певного алгоритму опрацювання матеріалу з метою формування належної соціокультурної компетентності [1, 119].

Отже, соціокультурна підготовка майбутніх філологів починається за умови стимулювання професійної спрямованості їх навчання у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Гуманітарні знання сприяють установленню власної соціальної ідентичності фахівця, регулюють життя суспільства, систему норм і цінностей та механізми культури.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, компетентнісний підхід, вища освіта, спілкування, фахівець.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. У результаті інтеграції України у європейський та світовий освітній простір виникла необхідність підготовки майбутніх професійних фахівців для більш консолідованої міжкультурної комунікації. Тому для України компетентнісний підхід в освіті виступає не як данина моді, а як нагальна потреба в одержанні кваліфікованих працівників, здатних до розбудови та покращання не лише економічного рівня держави, а й сучасної концепції педагогічної освіти.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю виділення й обґрунтування, соціо-

культурної підготовки студентів-словесників у закладах вищої освіти, що є однією з передумов вироблення ґрунтовних професійних умінь та навичок у освітньому процесі.

Аналіз актуальних досліджень та наукових публікацій переконує, що питання соціокультурної компетентності у вітчизняній психолого-педагогічній літературі насамперед пов'язується із поняттям «комунікативна компетенція» (В. Байденко, В. Безрукова, Е. Зеєр, А. Маркова, Дж. Равен, А. Хуторской, І. Якиманська), тобто здатністю до ефективної комунікації (Т. Гончар, Ю. Емельянов, Н. авіниченко, Т. Кобзар, С. Макаренко, О. Нещерет, Л. Петровська, О. Попова,

Л. Федорова), яка тісно корелює із соціальною компетентністю (Н. Калініна, Л. Лепіхова, А. Мудрик, В. Сафонова).

В останні роки у теорії компетентнісного підходу посилилась увага науковців до питання про етнокультурознавчий, етнолінгвістичний та соціокультурний аспекти навчання гуманітарних дисциплін (М. Аріян, З. Бакум, Н. Бібік, А. Богуш, М. Боліна, Н. Голуб, М. Вашуленко, Є. Верещакін, І. Воробйова, Н. Гальськова, Н. Гез, О. Горощкіна, С. Караман, В. Кононенко, О. Леонтєв).

Формулювання мети і завдань статті. Метою розвідки є розглянути і теоретично обґрунтувати зміст особливості ефективного формування соціокультурної компетентності студентів-філологів під час навчання гуманітарних дисциплін у процесі професійної підготовки у закладі вищої освіти, а також з'ясувати сутність таких понять, як компетентнісний підхід, соціокультурна компетенція та компонентів соціокультурної компетенції.

Соціокультурна компетентність – це багатоаспектне, багатокомпонентне явище, що реалізується у процесі вирішення низки мовних та мовленнєвих завдань: аналітико-рефлексивних, конструктивних, діяльнісних, корекційних. Методи дослідження: критичний аналіз методичної літератури, метод синтезу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетентнісний підхід спрямовує навчальний процес до висококваліфікованої, грамотної та належної підготовки спеціалістів у всіх сферах, особливо, у професійній та офіційно-діловій. Безперечно, гуманітарні знання розвивають соціально значущу особистість майбутнього вчителя-словесника, дають можливість підвищити загальну культуру, що включає високу моральність, толерантність, комунікабельність, формують громадянську позицію, патріотизм та соціальні норми поведінки в освітньому, соціальному та культурному середовищі.

Концептуальна сутність компетентнісного підходу полягає у всебічній підготовці і вихованні індивіда не тільки в якості спеціаліста, професіонала своєї справи, але й як особистості, що прагне самовдосконалення, творчого відношення до своєї праці, гуманістичного поведіння в соціумі; з чітко визначеною системою професійних компетенцій, що об'єктивуються характером, рівнем і тенденціями розвитку економіки, науки, освіти, культури – всіх сфер і видів життєдіяльності людини і суспільства як у нашій країні, так і в європейському просторі [14, 125].

У «Словнику-довіднику з української лінгводидактики» компетентнісний підхід трактується як «спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузева) компетентності [9, 112]. Більшість учених під поняттям «компетентнісний підхід» розуміють «спрямованість освітнього процесу на

формування та розвиток ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей, результатом чого є загальна компетентність як інтегрована характеристика особистості, яка формується в процесі навчання і містить знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості» [10, 64].

Н. М. Бібік зазначає, що перехід до компетентнісного підходу означає переорієнтацію із процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, розгляд цього результату з позиції затребуваності в суспільстві, забезпечення спроможності фахівця відповідати новим запитам ринку, наявність відповідного потенціалу особистості для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку власного «Я» у професії, соціальній структурі [2, 46].

На думку Л. Овсієнко, «компетентнісний підхід у вищій професійній освіті передбачає навчання дією, суть якого полягає в тому, що студенти працюють над набуттям і розширенням самостійного досвіду рішення реальних завдань, вчаться і розвивають здібності адаптуватися до будь-якої незвичної ситуації і знаходити раціональні рішення» [8, 84].

Ми вважаємо, що раціональне поєднання комунікативного підходу та професійного контексту слугує передумовою успішного формування комунікативно-мовленнєвої та соціокультурної компетенції. Продуктивність засвоєння і використання фахової термінології в усному та писемному мовленні багато в чому залежить від відповідної системи вправ репродуктивного характеру, спрямованих на активізацію вмінь говоріння та слухання у конкретних професійних робочих ситуаціях, та творчого, який передбачає впровадження інтерактивних видів роботи (методу проєктів, мозкової атаки, рольових ігор), що сприяють активному самостійному використанню в освітній діяльності.

Слід розрізняти поняття компетентність та компетенція. Компетентність – це здатність до виконання певної діяльності, це професійно сформована якість особистості, це здатність людини володіти компетенцією в близькій їй соціально значущій царині. А компетенція – здобуваються в ході навчання у вигляді знань, умінь, та навичок, це коло питань, у яких хтось добре поінформований.

Існують також різні підходи до тлумачення поняття «комунікативна компетенція». Так, Н. В. Якса, А. А. Вербицький, П. Я. Гальперин термін комунікативної компетенції трактують як рівень умінь особистості встановлювати та підтримувати контакти з іншими; потребу в спілкуванні, впевненість у собі та власній самооцінці; соціально-ситуативну адаптованість і вільне володіння вербальними й невербальними засобами суспільної поведінки знання, умінь та навички, що забезпечують регуляцію процесу спілкування [4; 5; 16].

За поглядами В. Звєгінцева, комунікативну компетенцію інтерпретовано в нерозривній

єдності з мовною компетенцією, оскільки сама мовна компетенція не здатна забезпечувати нормальне спілкування між людьми за допомогою мови. Необхідні ще якісь додаткові знання, які регулюють «правильність» поведінки людини в соціумі. Це соціальні знання, або соціолінгвістична компетенція, що має позалінгвістичний характер і так само, як і мовна компетенція, може бути представлена в ідеалізованому та абстрагованому вигляді» [6, 319].

Лінгводидакт А. Богуш, комунікативну компетенцію розглядає як комплексне застосування мовцем мовних і немовних засобів для спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність у спілкуванні; обізнаність людини, певну систему знань, практичних мовленнєвих умінь і навичок, мовленнєвих здібностей людини [3, 102].

На нашу думку, формування комунікативної компетенції майбутнього словесника передбачає ознайомлення із такими сферами спілкування, як особистісна, побутова, соціальна та національно культурна. Таким чином, комунікативна функція мови є однією з найважливіших у спілкуванні.

Психолог Л. Столяренко пояснює комунікативну компетентність як здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Комунікативна компетентність розглядається вченим як система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [13, 76].

Так, підтримуючи позицію А. Богуш, під комунікативною компетентністю вчителя-філолога ми розуміємо комплексне застосування студентом мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування.

На основі опрацьованих у науковій літературі визначень компетентності, ми можемо зробити висновок, що соціокультурна компетентність – це одна із складових комунікативної компетентності, а також вміння співвідносити мовні засоби з метою та умовами спілкування, вміння організовувати мовленнєве спілкування відповідно до соціальних норм поведінки, прийнятих у носіїв мови, вміння використовувати мовні засоби відповідно до національно обумовлених особливостей вживання [17, 36].

Соціокультурна компетенція – це знання учасників освітнього процесу національно-культурних особливостей соціальної та мовної поведінки носіїв мови: їх звичаїв, етикету, соціальних стереотипів, історії та культури, а також способів використання цих знань у процесі спілкування [15, 140].

На думку В. Сафонові, структура соціокультурної компетенції як цілісної системи взаємопов'язаних компонентів поєднує країнознавчу, лінгвокраїнознавчу і соціолінгвістичну компетенцію.

Країнознавча компетенція – це здатність особистості усвідомлювати знання про народ – носія мови, про культуру країни, про основні факти державного устрою, про історію, географію, економіку, літературу, мистецтво, особливості побуту, традицій, звичаїв тощо.

Лінгвокраїнознавча компетенція пов'язана зі знаннями особливостей мовленнєвої і немовленнєвої поведінки, які є важливими для спілкування, і вмінням поводити себе відповідно до цих знань: а) загальна інформованість (про умови й особливості повсякденного життя, міжособистісні стосунки, суспільні цінності тощо); б) соціальні умовності (початок і завершення бесіди, привітання, вибачення, жести); в) соціальні звичаї (візити, їжа, напої, запрошення).

Соціолінгвістична компетенція пов'язана з використанням мови (з правилами ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, соціальними групами), зі здатності обирати й використовувати мовні форми і засоби, адекватні меті та ситуації спілкування [11, 48].

Соціолінгвістична компетенція українськими вченими тлумачиться як уміння використовувати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування в соціальному контексті, тобто уміння обирати і використовувати адекватні мовні форми і засоби залежно від мети, ситуації спілкування, соціальних ролей учасників комунікації (вміння розпізнавати етикетні форми спілкування з використанням мовних штампів, засобів мови, крилатих висловів, ідіом, приказок, прислів'їв тощо; правильно вибирати стиль спілкування, що дає змогу за певними ознаками (діалектні слова, певна вимова, жаргонізми, професіоналізми) визначати належність мовця до регіону, соціальної і професійної групи [7, 18].

Піднесенню та вдосконаленню мовної, мовленнєвої, комунікативної, соціокультурної підготовки студентів можуть сприяти завдання з такими видами роботи: робота з фаховими текстами, колективне творення тексту визначеного стилю: по реченню (або й слову) від кожного з присутніх, робота за індивідуальними картками з деформованим текстом, робота над вправою «антисуржикові хвилинки», написання міні-творів, творів-роздумів за прислів'ями та приказками, виконання творчих вправ при вивченні української лексики, словотвору, стилістики, доцільним є на заняттях виразне декламування перед аудиторією, укладання системи запитань, спрямованих на розкриття запропонованої теми, участь у дискусіях, діловій грі, а також залучення студентів до аналізу помилок мови засобів масової інформації та реклами, уміння спілкуватися між собою використовуючи різні форми мовленнєвого етикету, а для досягнення соціолінгвістичної компетенції варто приділяти велику увагу культурологічному компоненту занять з української мови, що можна втілювати у змістовому наповненні текстів тренувальних вправ тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зробивши аналіз вищевикладених тлумачень зарубіжних та вітчизняних науковців, ми дійшли висновку, що суспільне середовище спілкування має першочергове значення для зростання соціальної ролі молоді людини, для подальшого вибору цілей, завдань майбутніх фахівців-філологів, для формування комунікативно компетентної мовної особистості, а соціо-

культурна компетентність – це якісна характеристика учасників освітнього процесу та важливий фактор розвитку соціальних і культурних сфер життя людини, її самореалізації та культурного самовизначення.

Проведене дослідження не вичерпує зазначену проблему, а потребує подальшого формування та розкриття сутності кожного з видів соціокультурної компетентності у закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березенська Л., Сіваєва Н. Як сформувані лексичну складову соціолінгвістичної компетенції: алгоритм для вчителя. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2008. № 1. С. 118–120.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики*, за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 45–50.
3. Богуш А. Методика навчання української мови в дошкільних закладах: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1993. 327 с.
4. Вербицкий А. А. Человек в контексте речи: формы и методы активного обучения. Москва: Знание, 1990. 64 с.
5. Гальперин П. Я. Психология как объективная наука: избр. психологические труды. Москва; Воронеж: МПСИ: Изд-во НПО «МОДЕК», 2003. 479 с.
6. Звегинцев В. А. О предмете и методах социолингвистики. *Изв. АН СССР. сер. лит. и яз.* 1976. Т. 35. № 4. С. 308–320.
7. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
8. Овсієнко Л. М. Компетентнісний підхід до навчання: теоретичний аналіз. *Педагогічний процес: теорія і практика: науковий журнал*. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС»», 2017. Вип. 2 (57). С. 82–87.
9. Пентиліук М. І., Горошкіна О. М., Мордовцева Н. В. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
10. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*, за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 64–70.
11. Сафонова В. В. Соціокультурний підхід к обучению иностранному языку как специальности: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Москва, 1992. 528 с.
12. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. Воронеж: Истоки, 1996. 238 с.
13. Столяренко Л. Основы психологи. Ростов-На-Дону: Феникс, 1997. 327 с.
14. Шевченко Г. П. Концептуальна сутність компетентнісного підходу: європейський вимір. *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: матеріали методологічного семінару*. Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 121–130.
15. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Филоматис, 2006. 480 с.
16. Якса Н. В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 154 с.
17. Hirsh A. D. *The Dictionary of Cultural Literacy: What Every American Needs to Know*. Boston, 1988. 619 p.

REFERENCES

1. Berezenska, L., Sivaieva, N. (2008) Yak sformuvaty leksychnu skladovu sotsiolingvistychnoi kompetentsii: alhorytm dlia vchytelia. [How to form the lexical component of sociolinguistic competence: an algorithm for the teacher]. Inozemni movy v navchalnykh zakladakh [Foreign languages in educational establishments]. № 1. S. 118–120 [in Ukrainian].
2. Bibik, N. M. (2004) Kompetentnisnyi pidkhd: refleksyvnyi analiz zastosuvannia. Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektyvy: Biblioteka z osvitoi polityky, za zah. red. O. V. Ovcharuk. [Competency approach: a reflexive analysis of application. Competent Approach in Contemporary Education: World Experience and Ukrainian Perspectives: Library for Education Policy, ed. ed. O.V. Ovcharuk]. Kyiv: K.I.S., S. 45–50 [in Ukrainian].
3. Bohush, A. (1993) Metodyka navchannia ukraïnskoi movy v doshkilnykh zakladakh: navchalnyi posibnyk [Methods of teaching the Ukrainian language in preschool institutions: a textbook]. Kyiv: Vyshcha shkola, 327 s [in Ukrainian].
4. Verbitskiy, A. A. (1990) Chelovek v kontekste rechi: formy i metodyi aktivnogo obucheniya [A Man in the context of speech: forms and methods of active learning]. Moskva: Znanie, 64 s [in Russian].
5. Galperin, P. Ya. (2003) Psihologiya kak ob'ektivnaya nauka: izbr. psihologicheskie trudy [Psychology as an objective science: ch. psychological works]. Moskva; Voronezh: MPSI: Izd-vo NPO «MODEK», 479 s [in Russian].
6. Zvegintsev, V. A. (1976) O predmete i metodah sotsiolingvistiki [On the subject and methods of sociolinguistics]. Izv. AN SSSR. ser. lit. i yaz. T. 35. № 4. S. 308–320 [in Russian].
7. Matsko, L. I., Kravets, L. V. (2007) Kultura ukraïnskoi fakhovoi movy: navchalnyi posibnyk [The Culture of the Ukrainian Specialist Language: A Textbook]. Kyiv: VTs «Akademiiia», 360 s [in Ukrainian].
8. Ovsienko, L. M. (2017) Kompetentnisnyi pidkhd do navchannia: teoretychnyi analiz [Competence approach to learning: theoretical analysis]. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka: naukovyi zhurnal [Pedagogical process: theory and practice: scientific journal]. Kyiv: TOV «Vydavnyche pidpriemstvo «EDELVEIS»», Vyp. 2 (57). S. 82–87 [in Ukrainian].
9. Pentyliuk, M. I., Horoshkina, O. M., Mordovtseva, N. V. (2015) Slovnyk-dovidnyk z ukraïnskoi lnhvodydaktyky: navchalnyi posibnyk [Dictionary-Handbook of Ukrainian Linguistics: A Textbook]. Kyiv: Lenvit, 320 s [in Ukrainian].
10. Pometun, O. I. (2004) Dyskusiia ukraïnskykh pedahohiv navkolo pytan zaprovadzhennia kompetentnisnogo pidkhdou v ukraïnskii osviti. Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektyvy, za zah. red. O. V. Ovcharuk [Discussion of Ukrainian educators on the issues of introduction of competence approach in Ukrainian education. Competent approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives, in gen. edit.]. Kyiv: K.I.S., S. 64–70 [in Ukrainian].
11. Safonova, V. V. (1992) Sotsiokulturnyyi podhod k obucheniyu inostrannomu yazyiku kak spetsialnosti: dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02 [Sociocultural approach to teaching a foreign language as a specialty: dis. ... Dr. ped. Sciences: 13.00.02]. Moskva, 528 s [in Russian].
12. Safonova, V. V. (1996) Izuchenie yazyikov mezhdunarodnogo obscheniya v kontekste dialoga kultur i tsivilizatsiy [Studying the languages of international communication in the context of the dialogue of cultures and civilizations]. Voronezh: Istoki, 238 s [in Russian].
13. Stolyarenko, L. (1997) Osnovy psihologii [Fundamentals of psychologists]. Rostov-Na-Donu: Feniks, 327 s [in Russian].
14. Shevchenko, H. P. (2009) Kontseptualna sutnist kompetentnisnogo pidkhdou: yevropeyskyi vymir [Conceptual essence of competence approach: European dimension]. Realizatsiia yevropeiskoho dosvidu kompetentnisnogo pidkhdou u vyshchii shkoli Ukrainy: materialy metodolohichnoho seminaru [Realization of the European experience of competency approach in the higher school of Ukraine: materials of a methodological seminar]. Kyiv: Pedahohichna dumka, S. 121–130 [in Ukrainian].
15. Schukin, A. N. (Ed) (2006) Obuchenie inostrannym yazyikam: Teoriya i praktika: Uchebnoe posobie dlya prepodavateley i studentov. 2-e izd., ispr. i dop. [Teaching Foreign Languages: Theory and Practice: A Training Manual for Teachers and Students]. Moskva: Filomatis, 480 s [in Russian].
16. Yaksa N. V. Sotsialno-pedahohichni tezaurus: slovnyk. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franka, 2006. 154 s.
17. Hirsh, A. D. (1988) The Dictionary of Cultural Literacy: What Every American Needs to Know. Boston, 619 p.

SOCIOCULTURAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF LANGUAGE TRAINING OF SPECIALISTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Skrypnyk Nadiia Ivanivna

Candidate of Philology,

Head of Ukrainian Philology Department

Communal Institution of Higher Education

«Vinnytsia Humanities and Pedagogical College»

Nagirna, 13, Vinnytsia, Ukraine

The article deals with sociocultural competence as a component of the language training of specialists in institutions of higher education. The understanding and essence of the concept «competent approach», «sociocultural competence», «national competency», «linguistic and regional competence», «sociolinguistic competence» are clarified, own views on the manshed definitions and perspectives of further scientific researches are outlined.

The modern education system in each country is geared towards developing competencies for students. Socio-cultural competence is an important factor in the socialization of the individual in society. Sociocultural factors in the development of communicative and vocational competence of future philologists begin with the stimulation of the professional orientation of the education recipients in the process of studying the humanities.

The main purpose in teaching language disciplines is the formation of communicative competence, which consists of the following main components: language competence – phonetic, grammatical, lexical, orthographic; speech competence – listening, speaking, reading and writing; socio-cultural competence, which, according to V. V Safonova, includes linguistic, sociolinguistic and cultural competences, which provide the speaker with the opportunity to navigate in a socio-cultural authentic environment, so the problems in intercultural communication will be avoided [10, p. 27]. After all, for successful intercultural communication it is not enough only to master the Ukrainian language perfectly, to acquire language skills, it is necessary to learn to use the language according to the conditions of the socio-cultural surroundings of the speakers of that language.

For todays teacher, the important task in language lessons is modeling real communicative situations. It is about the need for a fundamental shift from traditional educational practice to finding specifically new forms of teaching that underpin the competency approach.

According to L. Berezenskaya, N. Sivayeva, we consider that the formation of students' socio-cultural competence should be based on: careful selection of adapted socio-cultural material and authentic texts; performing communication exercises that promote intercultural communication in typical areas of activity; performing linguistic exercises and tasks using the clarity of socio-cultural content in order to automate skills and competences; use of a certain algorithm of material processing with the purpose of formation of appropriate socio-cultural competence [1, p. 119].

Thus, socio-cultural training of future philologists begins with the stimulation of the professional orientation of their teaching during the study of the humanities. Humanitarian knowledge contributes to establishing the social identity of a specialist, regulating society, the system of norms and values and mechanisms of culture.

Key words: *socio-cultural competence, competence approach, higher education, communication, specialist.*